

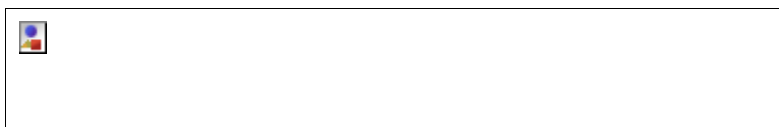
حکومت های دیلمی (علویان ، آل زیار ، آل بویه)

از دیر باز به قسمت کوهستانی گیلان دیلم و به مازندران طبرستان می گفتند. چون این مناطق دارای کوههای بلند و جنگلهای سرسبز بود اعراب و مسلمانان نتوانستند به مدت دو قرن وارد این مناطق شوند و از قرن سوم به بعد به تدریج اسلام وارد آنجا شد و حکومتهایی که در این مناطق پدید آمدند به حکومتهای دیلمی مشهور شدند که **علویان** از فرزندان امام حسن (ع) بودند و با گسترش اسلام تمایلات استقلال طلبانه مردم را تقویت می کردند. داعی کبیر و ناصر کبیر در آمل حکومت علویان را تشکیل دادند.

پادشاه طبرستان را در قدیم اسپهبدان می گفتند تا اینکه در زمان خسرو انوشیروان، قارن را به آنجا فرستاد و اسپهبدان از بین رفتند. مقر قارن فیروزکوه بود و تا قرن سوم هجری در طبرستان به خط و زبان پهلوی ضرب می شد. تا اینکه طبرستان و دیلم به دلیل ویژگی های طبیعی، پناهگاه فراریان علوی که مورد خشم عباسیان بودند شد. مردم طبرستان حسن بن زید علوی معروف به داعی کبیر را حمایت کرده و ایشان بیش از ۱۷ سال حکومت کرد. او بسیاری از زرتشتی یان را مسلمان کرد وی شیعه ی زیدی بود. زیدیه فرقه ای از شیعیان بودند که پس از امام سجاد (ع) امامت فرزندی وی زید بن علی (ع) را پذیرفتند. بعد از حسن بن زید برادرش محمد بن زید معروف به داعی صغیر نیز ۱۷ سال حکومت کرد و طی نبردی با سامانیان در گرگان در گذشت پس از مردم یک علوی دیگر بنام حسن بن علی که به ناصر کبیر ملقب شد را جهت حکومت علویان برگزیدند. وی ۱۴ سال توانست اسلام را تا قلب سرزمین دیلم گسترش دهد. ناصر مردی دیندار، عادل و نیکو سیرت بود. چون حسن بن علی از یک گوش کر بود، او را حسن اطرش یعنی حسن کر می خواندند. ولی سرانجام سامانیان آخرین مقاومت های علویان را از بین بردند. ولی فرماندهان سپاه علوی خود دو سلسله ی آل زیار و آل بویه را تأسیس کردند.

مرداویج پس از حکومت علویان چون سرداری دلیر بود به حکومت گرگان و طبرستان رسید و سپس برخی دیگر از شهرهای مرکزی و غربی ایران را گرفت. او اصفهان را پایتخت خود قرار داد و چون تصمیم داشت حکومتی مانند ساسانیان ایجاد کند دستور داد آداب و رسوم عصر ساسانیان احیا شود. ولی بدلیل بد رفتاری با سپاهیان خود، بدست آنان کشته شد و پس از او برادرش وشمگیر به قدرت رسید ولی قدرت جانشینی او محدود به گرگان و اطرافش شد حکومت آل زیار سرانجام در زمان سلجوقیان از میان رفت.

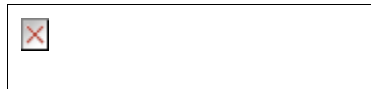

مقبره قابوس بن وشمگیر نوه ی مرداویج یکی از فرمانروایان آل زیاد در شهر گنبد کاووس

آل بویه :

پس از مرگ مرداویج، سه برادر که پسران بویه ماهیگیر بودند از سپاه او جدا شدند و با تصرف نواحی مرکزی و غربی ایران به سمت قلمرو خلیفه ی عباسی نزدیکتر شدند و چون خلیفه عباسی دشمن حکومت شیعه مذهب آل بویه بود، احمد معزالدوله به جنگ خلیفه عباسی رفت و با فتح بغداد خلیفه را زندانی کرد و از آن پس، صد سال خلفای عباسی مطیع آل بویه بودند. پناه خسرو ملقب به عضدالدوله که پسر حسن بود مشهورترین امیر دیلمی است. زیرا او با احداث بند امیر بر روی رود کر در فارس باعث رونق کشاورزی شد و در بغداد بیمارستان عضدی را احداث کرد که سالها به درمان بیماران و آموزش علم طب می پرداختند. ابو علی سینا در اواخر عمر خود وزیر یکی از شاهزادگان آل بویه در همدان بود.

در مورد آل زیاد و آل بویه:

فرمانده مرداویج در سپاه علویان انصار بن شیرویه بود که مرداویج ابتدا انصار را از میان برداشت و با تصرف گرگان، طبرستان، ری، اصفهان و همدان، نواحی مرکزی و غربی ایران را گرفت و با شکست سپاه مقتدر خلیفه عباسی، دامنه ی فتوحات خود را تا حدود عراق عرب رسانید و اصفهان را پایتخت قرار داد و چون فرمانده خودش انصار بن شیرویه اعتقاد درستی به اسلام نداشت و گویا باطناً زرتشتی بود، در زمستان شب ۲۲۳ هجری قمری در شب جشن سده مقارن با دهم بهمن ماه در حمام بدست غلامان ترک به خاطر بد رفتاری با آنها کشته شد و برادرش وشمگیر که از یک طرف با امیر نصر سامانی و از طرفی با علی بویه در جنگ بود توانست گرگان را برای خود حفظ کند ولی در محرم سال ۲۵۷ در شکارگاهی که به دنبال گزازی می تاخت از اسب به زیر افتاد مغزش پریشان شد و درگذشت و بعد از او جانشینان فقط در گرگان و اطراف آن بودند. مهمترین آنها قابوس بن وشمگیر بود که پادشاهی دانشمند و فاضل و شاعر و ادیب بود و کتاب کمال البلاغه از اوست.

برادران بویه به ترتیب علی در اصفهان، حسن در همدان و احمد در شیراز بودند. احمد به سال ۲۳۴ هجری بغداد را فتح کرد و خلیفه ی عباسی المستکفی را بر کنار و چشمانش را میل کشید و به جای او مطیع را خلیفه کرد و از خلیفه لقب امیرالامرا را گرفت. عضدالدوله برادرزاده احمد و پسر حسن در ۱۳ سالگی به پادشاهی رسید.

پایتخت خود را شیراز قرار داد. صبح زود از خواب بر می خواست، به گرمابه میرفت، جامه تازه می پوشید و پس از ادای نماز به گزارشات وزیر و نامه های مردم مبادرت می ورزید. در شیراز کاخی با ۳۶۰ اتاق بنا کرد. بند امیر و بیمارستان عضدی بغداد از اقدامات اوست. به زیارت علی بن ابیطالب در نجف و مقبره امام حسین رفت و بقعه ای بر فرار آنها بنا کرد. در ۴۷ سالگی در گذشت و جسد او را به نجف در کنار مرقد حضرت علی بن ابیطالب بخاک سپردند. ابوعلی سینا وزیر شمس الدوله پسر فخرالدوله برادر عضالدوله در همدان بود.

آدرس لینک صفحه : www.amouzeshelmi.ir/tarikh/2/01/tarikh-2-1.htm

اجرا و پشتیبانی توسط مؤسسه فناوری اطلاعات کاشف